

Protokół

obrad sejmowych z dnia 23. Kwietnia 1866.

Posiedzenie siedmdziesiąte piąte.

Obecni: Marszałek xiążę Leon Sapieha.

Sekretarze: Posłowie Geringer, Kulczycki, Sawczyński i Ludwik hr. Wodzicki.

C. k. Komisarz rządowy: radca dworu Possinger.

Posłów obecnych na początku 103, w ciągu posiedzenia 128.

Marszałek otwiera posiedzenie o godzinie 10¹/₂.

Sekretarz poseł Sawczyński odczytuje protokół posiedzenia poprzedniego, który Izba przyjmuje.

Tenże sekretarz odczytuje ciąg dalszy wniesionych do Sejmu petycyj od liczby 2655 do liczby 2661 włącznie, z których liczba 2659 odsła się wprost do Wydziału krajowego, a liczba 2661 do komisji dla administracyjnego podziału kraju.

Sekretarz poseł hr. Wodzicki Ludwik odczytuje pismo Jego Excelencyi pana Namiestnika, uwiadomające Jaśnie Oświeconego xięcia Marszałka o najwyższej sankcyi, którą raezył dać Jego Ces. Król. Apostolska Mość uchwale sejmowej z dnia 1. Marca r. b., zawierającej dodatek do drugiego następu §. 13. statutu krajowego.

Tenże sekretarz odczytuje złożony do laski marszałkowskiej, przez posła x. Stanisława Morgenssterna wniosek naglący, względem zaprowadzenia zmiany w wymiarze podatku domowego.

Marszałek obiecuje, iż każe wniosek ten odesłać do Wydziału krajowego.

Z porządku dziennego dokończenie rozpraw nad projektem dla administracyjnego podziału kraju.

Sprawozdawca komisji poseł Laskowski odczytuje nowy układ ustępu drugiego ustawy do administracyjnego podziału kraju, w punktach a), b) i c).

Poseł Koczyński, odnosząc się do wniosku, który postawił przy ogólnych rozprawach, tej treści: aby w Krakowie zaprowadzony został najwyższy sąd dla całego królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z wielkiem xięstwem Krakowskiem, oświadcza, że takowy jako samoistny podał i prosi o odesłanie go do komisji prawniczej, która ma niezwłocznie zdać o nim sprawę.

Izba odsła ten wniosek do komisji prawniczej.

Następnie odczytuje sprawozdawca wstęp do ustawy tej treści:

„Sejm zaleca Wysokiemu Rządowi:“

który Izba przyjmuje; —

następnie punkt a) w tem brzmieniu:

„na siedziby przyszłych władz powiatowych następujące miejsca:“

który Izba przyjmuje; —

następnie punkt b) i c) w następującem brzmieniu:

b) Przydzielenie pojedynczych miejscowości do nowych powiatów uskuteczni Wysoki Rząd, z możebnem uwzględnieniem wniosków komisji.“

c) Sejm wyraża życzenie, aby po ogłoszeniu podziału terytoryalnego stronom interesowanym pozostać termin sześciomiesięczny do reklamacyi, które Wysoki Rząd po nprzedniem porozumieniu się z Wydziałem krajowym rozstrzygać będzie.“

Poseł Kozłowski stawia dwie poprawki, a mianowicie:

1. „Pozostawiony sześciomiesięczny termin do reklamacyi nie będzie powstrzymywał przeprowadzenia politycznej organizacyi kraju.“

2. „Sejm zaleca, by c. k. Rząd ogłosił, iż podania reklamacyjne opłacie stempla podlegać nie mają, jako interes publiczny na względzie mając.“

Marszałek poddaje najpierw pierwszą, a potem drugą poprawkę posła Kozłowskiego głosowaniu, a Izba obydwie przyjmuje i na to się zgadza, aby obie te poprawki jako dalsze ustępy wniosku komisji pod d) i e) umieszczonymi były.

Również przyjmuje Izba w następnym głosowaniu wnioski a), b) i c) komisji.

Poczem sprawozdawca co do petycji w tym przedmiocie do Sejmu wniesionych wnosi, aby takowe w liczbie 395 odesłanymi zostały do c. k. Rządu.

Izba zgadza się na to i przyjmuje całą ustawę w trzecim czytaniu.

Z porządku dziennego następuje sprawozdanie komisji w przedmiocie konkurencji kościelnej. Sprawozdawca poseł Kabat odczytuje sprawozdanie i projekt do ustawy.

Rozprawy ogólne. — Poseł Kraiński stawia wniosek:

„Wysoka Izba zechce uchwalić: Zaweżwać Wysoki Rząd, ażeby najbliższemu Zgromadzeniu sejmowemu przedstawił przedłożenie ustawy o utworzenie w każdej parafii funduszu zapasowego na pokrycie kosztów stawiania i utrzymywania budynków kościelnych i plebańskich w parafiach wyznania katolickiego, a to za pomocą zaprowadzić się mających datków rocznych w miernym i równym wymiarze od wszystkich parafian obrządku dotyczącego.“

Poseł Starowiejski popiera wniosek posła Kraińskiego.

Po przemówieniu posła x. Fortuny stawia poseł Gniewosz następujący wniosek:

„Sejm wzywa c. k. Rząd do przedłożenia projektu do ustaw:

1. o zarządzeniu i kierowaniu budową kościelnych i parafialnych budowli;
2. o uregulowaniu zarządu majątkiem kościelnym i parafialnym i wpływu na ten zarząd obowiązanych do konkurencji.“

Poseł x. Stempelk stawia wniosek, dotyczący się §§. 1. i 2. ustawy, następujący:

„Zważywszy, że wydatki na potrzeby kościelne z odprawianiem liturgii połączone, jako to: na sługi kościelne obrządku łacińskiego w rocznej kwocie 52 złr. 50 cent w. a. systemizowane, tudzież wydatki na bieżące potrzeby kościelne, jako to: na opłatki, wino, wosk, kadzidło, łój do lamp, pranie bielizny i t. p. dla kuratów obrządku łacińskiego w rocznej kwocie 52 złr. 50 cent., a obrządku greckiego w rocznej kwocie 34 złr. 12½ cent. w. a. wyznaczone, dawniej z dochodów kościoła opędzane, w razie niedostateczności tychże dochodów pokryte bywały z funduszu religijnego; — zważywszy dalej, że nałożenie na parafian obowiązku ponoszenia tych wydatków jest dla nich zbyt wielkim ciężarem, którego dotychczas nie ponosili, Sejm wyraża życzenie, aby Wysoki Rząd stosownie wydał rozporządzenie, by paroch na pokrycie powyżej wymienionych kosztów otrzymał z funduszu religijnego ryczałtową kwotę, która przy parafiach obrządku łacińskiego kwoty 100 złr., — a przy parafiach obrządku greckiego kwoty 50 złr. nie ma przenosić, — o ile wydatki te nie dadzą się pokryć środkami w §§. 1. i 2. niniejszej ustawy wskazanymi.“

Poseł Bocheński stawia wniosek:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić: Wszelkie przepisy, dotyczące się konkurencji kościelnej, znoszą się, zostawiając tę sprawę dobrej woli wiernych.“

Poczem zamknięto dyskusję ogólną. — Zapisani do głosu obierają jako mowcę jeneralnego posła x. Ruczkę, który odpiera wnioski posłów Bocheńskiego i Gniewosza, rozbiiera i poleca przyjęcie wniosku komisji. — Po odpowiedzi sprawozdawcy następuje głosowanie. Wniosek posła Bocheńskiego padł.

Marszałek przerywa posiedzenie o godzinie 2¾.

O godzinie 4½ dalszy ciąg posiedzenia.

Sekretarz poseł Kuleczycki odczytuje interpelację posła Łepkaluka do p. Komisarza rządowego, względem egzekucji podatków we wsi Tndjów, — poczem zaczęto rozprawy specjalne o konkurencji kościelnej.

Sprawozdawca poseł Kabat odczytuje tytuł, a następnie §. 1. ustawy, które bez dyskusji przyjęto.

§. 2. Poseł Grocholski stawia poprawkę, aby w piątym wierszu między słowa „nżyć“ a „rozporządzalnego“ umieścić następujące wyrazy: „bieżącego dochodu kościelnego jako to: dochodu z obnoszonej w czasie nabożeństwa tacy lub woreczka, dochodu za użycie światła, sprzętów i aparatów kościelnych, dochodu za użycie dzwonów dalej“

Poseł x. Fortuna stawia poprawkę, aby w szóstym wierszu po słowie „kościelnego“ umieścić: „na potrzeby ściśle kościelne a nie plebańskie, a gdyby i te źródła na pokrycie kosztów rzeczonych nie

wystarczyły, dopuszcza się użyć i majątku zakładowego ściśle kościelnego, li na potrzeby dotyczącego kościoła.“ Dalej aby w końcu po słowie „przepisów“ dodać słowo „kanoniczno-krajowych.“

Posel Krzczunowicz stawia dodatek do wniosku posła Grocholskiego w słowach, „i tym podobne“ w końcu umieścić się mających, ewentualnie zaś na wypadek nieprzyjęcia wniosku posła Grocholskiego, aby w tym paragrafie po słowie „użyć“ umieszczono „najpierw rozporządzalnego dochodu ściśle kościelnego.“

Posłowie Grocholski i x. Fortuna, skombinowawszy wnioski swoje, zmieniają pierwotny tychże układ i stawiają poprawki w tej formie:

1. w czwartym wierszu zamiast „kosztów“ umieścić słowa „potrzeb ściśle kościelnych“;
2. aby w dalszym ciągu tego paragrafu powiedzieć „te“ zamiast „ten“, a „wystarczyły“ zamiast „wystarczał.“

Po zamknięciu dyskusji, sprawozdawca zgadza się z poprawką posła Krzczunowicza.

Marszałek zarządza głosowanie najpierw nad skombinowanym wnioskiem pp. Grocholskiego i x. Fortuny. Wniosek ten, a stosownie do tego zmieniony paragraf Izba przyjmuje. Zatem paragraf ten ma brzmieć jak następuje:

„Jeżeli nie ma źródeł w §. 1. wymienionych, lub jeżeli z takowych tylko pewna część kosztów da się pokryć, natenczas na pokrycie w pierwszym wypadku wszystkich, w drugim zaś wypadku reszty potrzeb ściśle kościelnych należy najprzód użyć bieżącego dochodu kościelnego, jako to: dochodu z obnoszonej w czasie nabożeństwa tacy lub woreczka, dochodu za użycie światła, sprzętów i aparatów kościelnych, dochodu za użycie dzwonów i t. p., dalej rozporządzalnego majątku lub dochodu z majątku ściśle kościelnego, a gdyby i te źródła na pokrycie kosztów rzeczonych nie wystarczały, pozwala się na cel wspomniany użyć majątku zakładowego, ściśle kościelnego, o ile takowy nie ma wskazanego sobie innego przeznaczenia i nie jest potrzebnym do pokrycia innych wydatków, które z dochodów majątku kościelnego opędzać się mają, z zachowaniem wszakże istniejących przepisów o sprzedaży i obciążeniu mienia kościelnego.“

§. 3. Posel x. Fortuna wnosi, aby zamiast ostatniego wierszu tego paragrafu wyrazić: „jeżeli wydatki te dla parocha 10 złr., a dla kapelana 5 złr. nie przewyższają.“

Posel Gniewosz stawia poprawkę do ustępu a), aby po słowach „takichże dóbr“ dodać „lub odrębnych od probostwa folwarkach“, — a do ustępu lit. c) wnosi opuszczenie końca tego paragrafu od słów: „jeżeli“ i t. d.

Posel Golejowski stawia poprawkę, aby koniec paragrafu tego zmienionym był i brzmiał „jeżeli te wydatki każdorazowo 10 złr. nie przewyższają.“

Posłowie x. Guszalewicz i Biłous popierają wniosek x. Fortuny, a posel Ludwik Skrzyński wnosi opuszczenie ustępu b) i pozostawienie kwoty 10 złr. podług wniosku posła Golejowskiego.

Marszałek zarządza głosowanie ustępami.

Co do ustępu a) Izba przyjmuje wniosek posła Gniewosza; ten ustęp więc będzie brzmiał:

a) „stawiania i utrzymywania budynków gospodarskich, znajdujących się w należących do jego dotacy: dobrach tabularnych, lub częściach takichże dóbr, lub odrębnych od probostwa folwarkach, jeżeli dochód z probostwa pokrywa kongruę jego, i jeżeli nie ma źródeł przeznaczonych na ten cel, który w §. 1. wymieniono.“

Ustęp b) przyjęty wedle wniosku komisji.

Co do ustępu c), poprawki posłów Golejowskiego i x. Fortuny upadają, a ustęp ten podług wniosku komisji przyjęty.

Marszałek zamyka posiedzenie o godzinie 7¹/₂ wieczorem.

Następujące posiedzenie dnia 24. Kwietnia o godzinie 10. z rana.

Na porządku dziennym dalszy ciąg rozpraw nad ustawą o konkurencji kościelnej; potem sprawozdanie komisji o konkurencji szkolnej; tudzież o zabezpieczeniu budynków kościelnych i szkolnych od ognia, nareszcie sprawozdanie komisji o ustawie wodnej i o wniosku posła Koroluka co do przewozów na rzekach.

L. Sapięha w. r.

Geringer, w. r.

Z. Sawczyński, w. r.

Dalszy ciąg petycyj do dnia 23. Kwietnia 1866. r. wniesionych do Sejmu :

2655. Dzierkowski Adam, właściciel dóbr Chilczyce i Boniszyn, przez posła Hubickiego, skarży się na Abła Grünberga o przywłaszczenie sobie praw propinacyjnych.
2656. Gmina Medenice, przez posła Krawcowa, o przyspieszenie załatwienia sporu z kamerą, względem zwrócenia łąk i pastwisk.
2657. Górnik Jan, nanczytel głównej szkoły w Myślenicach, przez posła Zdunia, o dodatek do pensyi w kwocie 150 złr.
2658. Rymarowicz Szymon, przez posła Rusieckiego, upomina się od Amaly Rejzenstejnowej o zwrot kosztów 4.000 złr., a od zakładu ciemnych i głuchoniemych — o zabrane grunta.
2659. Gmina izraelska w Zabłotowie, przez posła Landesbergera, o zapomogę dla 100 familij biednych izraelitów.
2660. Mieszkańcy miasta Wieliczki, przez posła Zyblikiewicza, o rozdzielenie gruntów miejskich w Wieliczce między obywateli na własność za wynagrodzeniem, lub na dzierżawy wieczyste za czynszem emfiteutycznym.
2661. Gmina Manasterzyska wraz z przyległemi gminami, przez posła Kabata, o siedzibę urzędu powiatowego w Manasterzyskach i przyłączenie powiatu buczackiego do tegoż.

Z tych liczba 2659 odsła się wprost do Wydziału krajowego;
zaś liczba 2661 do komisji dla administracyjnego podziału kraju.
